

Leger må være forberedt på vold og trusler

Dette var noen av konklusjonene fra Legeforeningens seminar om tiltak for å minske risiko for vold mot leger under yrkesutøvelse, i november.

– En pasient braste inn på kontoret mitt og truet med å knuse knærne mine med en hammer, fortalte en fastlege fra Trondheim ved åpningen av seminaret.

En stor, kraftig pasient gikk rett forbi resepsjonen og inn på legens kontor. Pasienten hadde vondt i knærne, og ville knuse knærne til legen fordi han ikke trodde legen forsto hvor vondt han hadde i sine knær. I tillegg skulle han sage av ham beina etterpå. – Jeg ble redd, sa legen. Han

Bente Bjørnhaug Pedersen påpeker at vold og trusler rammer mange leger. Foto Ellen Juul Andersen

besluttet at han måtte forholde seg i ro. Etter noe tid klarte han å roe ned pasienten, men da hadde det gått 30 minutter. Hans kolleger på legesenteret hadde forstått at det var en noe ekstraordinær situasjon, men de hadde bare lyttet ved døren og hørt at det var en rolig samtale, ingen høye røster.

– Det var derfor de trodde at alt var i orden, sa legen. Han opplevde umiddelbart den reaksjon at han ble sint på sine kolleger som ikke hadde grepet inn. Senere på dagen varslet han politiet og fikk beskjed om at han måtte anmelde pasienten – noe han gjorde. – Jeg bestemte meg for å gå en tur samme kveld i de mer belastede stedene av byen, slik at frykten ikke skulle få sette seg fast i meg. Det tror jeg i ettertid var lurt, sa han. Han fortalte også at han satt pris på at den psykiatriske institusjonen hvor pasienten ble innlagt, ringte og fortalte hvordan det gikk med ham, men også spurte hvordan det gikk med legen. – Det satt jeg umåtelig stor pris på, sa han.

I et intervju i *Journalen* opplyste instituttchef ved Legeforeningens forskningsinstitutt, Olaf Gjerløw Aasland at 29% av de spurte legene oppga at de hadde blitt utsatt for vold fra pasienter eller pårørende. Det var psykiatere og allmennleger som var mest utsatt. Mange flere sa også at de hadde blitt utsatt for truende oppførsel.

På seminaret diskuterte man mulige

tiltak. Bente Bjørnhaug Pedersen, fastlege og medlem av seminarkomiteen, sier at enkelte leger for eksempel har erfart at det å anmelde har ført til at de må gå med voldsalarm og at barna deres blir truet.

– Vi ser av de sakene som blir omtalt, at leger som opplever vold, ofte stiller seg mange spørsmål. For eksempel om man kan politianmelde pasienten når man har taushetsplikt, hva man gjør når situasjonen oppstår og hvor grensen går for å anmelde.

Bjørnhaug Pedersen sier at de blant annet ønsker å se på om det er noe spesielt med pasienter som utøver vold. – Er det noe som går igjen, noe man bør passe seg for? Er det noe legene som er blitt angrepet, har gjort eller ikke gjort, som det kan være klokt å være bevisst på? spør hun.

Bjørnhaug Pedersen mener at fastleger ofte er i en spesiell situasjon, i og med at de ikke uten videre kan fjerne en pasient som har opptrådt voldelig fra listen sin. Hun understreker at vold og trusler er et tema som rammer mange leger og ikke bare en liten gruppe.

Ellen Juul Andersen

ellen.juul.andersen@legeforeningen.no
Avdeling for informasjon og helsepolitikk

Hva kan legene selv gjøre?

Allmennlegeforeningen har ved sitt fagutvalg utarbeidet heftet *Vold og trusler på legekantoret*.

Her vises det til en rekke praktiske forebyggende tiltak som leger kan gjøre.

– Leger vil ha glede av lese gjennom og reflektere over om det er noe som rent praktisk kan gjøres annerledes på legekantoret for å unngå ubehagelige situasjoner, sier Jan Emil Kristoffersen, leder i Allmennlegeforeningen. – Vi opplevde at mange medlemmer ønsket tips og veiledning, og laget derfor heftet som et svar på de spørsmålene som ble stilt. Heftet ble laget i 2003, men rådene er like gode fremdeles, sier han.

Praktiske tiltak

Av heftet fremgår det at legekantoret bør innredes slik at risikoen for vold eller annen uønsket atferd minimeres. Legesekretæren

bør ha utsyn til inngangspartiet og venterommet slik at det kan holdes oversikt over hvem som går ut og inn. – Ved påfallende atferd bør daglig leder varsles, sier Kristoffersen. Han legger til at andre tiltak er å hilse vennlig på alle som kommer inn og se dem i øynene. – Hold kontoret ryddig og ikke la gjenstander som kan brukes til å forsterke trusler som sakser eller andre spisse gjenstander ligge fremme, sier han.

– Man bør ikke oppbevares penger i lokalene utenom åpningstid, og vanedannende medisiner må oppbevares i låst skap. Ha gjerne oppslag om dette på inngangs-

døren. Legeforeningen har klebemerker til dette formål, sier Kristoffersen.

Under seminaret fremholdt en av legene som har vært utsatt for vold, at han satt slik at pasienten var plassert mellom ham og utgangsdøren.

– Det bør man søke å unngå. Legekantoret bør innrettes slik at pasienten ikke sitter mellom legen og utgangen, og det bør være en alternativ utgang fra kontorlokale (f.eks. gjennom undersøkelsesrom). Det er mulig å installere alarm som kan utløses ved å trykke på en knapp under bordet. Et elektronisk pasientjournalssystem leverer en tastaturstyrt alarm, og et nytt lik-